

Umetnost je socialna funkcija, ki zahteva popolno psihološko čistost umetnikovega odnosa do ljudi, kajti pisatelj ne ustvarja zase ali zavoljo sebe, temveč zaradi ljudi in za ljudi, ki jim svojo umetnost daje in ki so tudi njena snov. Pričujoča knjiga dokazuje, kakó brezpogojni so zakoni, ki jih človeška skupnost narekuje ustvarjalcu in kako hitro se mora vsaka psihološka neuravnovesenost — bodisi zavedna ali nezavedna — negativno odražati v umetniškem delu. Zategadelj je v tej kritiki poudarjanje psihološkega prijema na rovaš ostalih kritičnih metod izzvala Javornikova knjiga sama in ima takšna omejitev tudi določen metodološki pomen.

Ivo Brnčič.

ANDRÉ GIDE - ANTON OCVIRK: VATIKANSKE JEČE (Les Caves du Vatican). Tiskovna zadruga. 1934.

Vatikanske ječe niso najpomembnejše niti najznačilnejše Gideovo delo, zato pa morda najbolj privlačne za široke kroge čitateljev in zaradi tega za prevod srečno izbrane. Z eno nogo stoji tu Gide v pustolovskem, celó v kriminalnem romanu, ki ga sam imenuje „sotie“, burko. Zanimivo, razgibano, skrajno napeto dejanje je povezano iz štirih ali petih epizod v pestro, skoraj fantastično celoto. Vendar to ni pustolovski roman v navadnem pomenu besede, saj se nam v njem vzlic vsemu vendar razodeva pravi, nepotvorjeni Gide, Gide mislec in skeptik, nemirni duh, ki nenehno išče in ne pride do zaključka. Težavno je reči, kdo je v romanu glavna, centralna oseba, oziroma, kaj je osrednja epizoda. Tri osebe pa se po svoji problematičnosti in psihološki zanimivosti dvigajo nad ostale in očitujejo vsaka po svoje marsikatero potezo Gideovega duhovnega obraza: prostozidar Anthime Armand-Dubois, ki v svetem mestu čudežno ozdravi in se izpreobrne, a se spet vrne k brezverski vedi, ko se izkaže, da ozdravljenje ni trajno; pisatelj Julij de Baraglioul, strog, dosleden katoličan, ki pa hoče biti vendar objektiv in mu tudi dvomi niso tuji, tako da se začnejo po avdijenci v Vatikanu že nevarno majati stebri njegovega prepričanja in ga le Fleurissoirejeva zagonetna smrt utrdi v naivni bajki o papeževem jetništvu ter spravi spet v stari tir; — slednjič Lafcadio, grofovski bastard, junak „dejanja“, nietzschejevska osebnost „onstran zla in dobrega“, a vendar nepokvarjen po srcu, saj je še napol otrok, zmožen tudi najplemenitejših podvigov; porajajoča se ljubezen na koncu knjige ga prečisti, v njegovo bodočnost gledamo z zaupanjem.

Kakor v „Ozkih vratih“, nas popelje strogo protestantovsko vzgojeni Gide tudi tu v docela katoliško ozračje, vendar katoličanstvo tu ni čista askeza, kakor tam; presoja se mnogo bolj skeptično, nam se zdi v marsičem naivno in nam zbujajo celó dvome o svoji iskrenosti. Problematičnost treh glavnih oseb je kriva, da se nam zdi marsikaj nezadostno utemeljeno. Ostale osebe pa so povsem čisto jasne in razumljive, naivnež Fleurissoire, resnični pustolovec Protos kakor tudi ženske pojave v romanu.

Gide je klasik čistega sloga, strog, umstven, skoraj pedantski. Ocvirk se je potrudil, da bi bil čim vernejši tolmač posebnosti pisateljevega sloga in se mu je to v splošnem tudi posrečilo. Prevodu je dodal obširen informativen uvod in mi s tem odvzel dolžnost, da bi moral seznanjati širše občinstvo z duhovnim likom ene vodilnih osebnosti sodobne književnosti.

Ocvirkov prevod se čita v celoti gladko in prijetno in ne kaže preveč trdot in senc tujega duha in sloga, kar dokazuje, da ima prevajalec dovolj samo-

stojnega umetniškega okusa in tudi potrebno znanje obeh jezikov. Nekatera mesta so prav posrečena in podana zelo prosto v lepi slovenščini, ne da bi zasenčila misel originala. Tako pravi Ocvirk na str. 125.: „Kar neslo jo je v salon“ (Elle ne fit qu'un bond jusqu'au salon); — „Takšne je klatil“ (ainsi bouffonnant, str. 206.); — „Poberi šila in kopita“ (Plions bagage, str. 242.); — „zastrmel se je v ogenj“ (Le visage contre la flamme, str. 84.) itd.

So pa tudi posamezna mesta, ki so prevedena premalo točno ali premalo jasno, to pa sta dve stvari, ki bi jih moral imeti vsak prevajalec vedno pred očmi ter jih skušal doseči za vsako ceno; ni dovolj, da je njemu misel originala pri prevajanju jasna, najti ji mora obliko, da bo docela ustrezala tudi čitatelju, ki ne pozna originala. Tako se mi zdi nekoliko robato, če pravi Ocvirk, str. 26.: „Tako sta živela ... ter se najbolj ujemala tedaj, kadar sta obrnila drug drugemu hrbet“ (se supportant en se tournant le dos); zmisel originalnega stavka je ta, da sta drug z drugim potrpela ter drug drugemu obračala hrbet. — Str. 32.: „Svetlorjavi skrobljeni oprsnik, ki si ga je kupil ... , mu je neprestano uhajal izpod telovnika ... Svilen ovratna ruta ... , ki jo je nosil namestu oprsnika ...“ itd. Čitatelj se mora takoj vprašati, kaj je torej nosil, oprsnik ali svileno ruto; original je jasen, ker nam pove s pluskvamperfektom v drugem stavku (le foulard crème qui l'avait remplacé ...), da je nosil izprva (v hotelu) oprsnik, pozneje (v zasebnem stanovanju) pa namestu tega svileno ovratnico; stvar bi bila takoj jasna, če bi bil dodal prevajalec v drugem stavku prislov *zda*j (Svilen ovratna ruta, ki jo je *zda*j nosil namestu oprsnika ...), če se je že hotel izogniti pluskvamperfektu glagola *nadomestiti* (remplacer) ter se izraziti nekoliko svobodneje; tudi „svetlorjavi skrobljeni oprsnik“ ni točen izraz za francoski „plastron en satin carmélite“. — Str. 47.: „... in se je vedno čutila zapostavljeno“ (et fait la supprimée) ni točno prevedeno in tudi ne logično; čemu bi se čutila zapostavljeno, kadar je govoril njen mož? *Elle fait la supprimée* pomeni „dela se, kakor da je ni zraven“, kar izraža samo njeno skromnost, ker se noče vmešavati v pogovor. — Str. 51.: „... brez dvoma se je ... zadovoljevala s svojim samotnim življenjem“ (elle a pris son parti de l'isolement de sa vie); pravilno bi se prevod glasil: sprijaznila se je s svojim samotnim življenjem, vdala se je v svoje samotno življenje. — Str. 65.: *un plateau d'émail cloisonné* ni „cinast krožnik“, ampak podstavek iz mozaične sklenine. — Str. 67.: „... ki je neprirodno zavzdihnila“ je nepotrebno olepšavanje francoskega *poussant un gémissement d'animal* (ki je zavzdihnila kakor žival v spanju, po živalsko); — *qui ne demandait qu'à dormir* pomeni: „ki se ji je hotelo *samo* spati“. — Str. 70.: „In kaj vendar koga briga njegova najnovejša knjiga! (Et qu'importait son dernier livre!)“ Prevajalec ni prav razumel glagola *importer* „važno je, pomeni“; zmisel francoskega stavka je: „Toda kaj njegova zadnja knjiga, to še ni vse! To ni še nič, ne pomeni ničesar!“ Le tako dobimo tudi logično zvezo z naslednjimi stavki. — Str. 71.: „Ni mogel dokončati stavka“ — prav: Stavek mu ni hotel izpod peresa, ni mogel najti primernih besed (La phrase ne venait pas). — Str. 72.: „... se je uveril, da nima primerne oblačila“; točno: uvidel je, da tudi nima povsem primerne oblačila (Julius se rendit compte qu'il n'avait point non plus tout à fait le costume qu'il y fallait). — Str. 86.: „Srce mu je prevzelo neizmerno veselje“ (une joie insolente) — prav: *predrzo* ali *prešerno* veselje. — Str. 105.: „Na Julijevega obrazu se je pokazala *osup-*

lost“ (Les traits de Julius se désolèrent) — prav: *obupanost, pobitost*. — Str. 106.: *un bout de lettre* ni „košček pisma“, ampak „pisemce“. — Str. 108.: „Julij je že kar *iz navade osupnil*“ (*Par convenance*, Julius prit un *air consterné*) — prav: Julij je naredil *potrt* obraz samo zaradi *spodobnosti; consterné* pomeni sicer tudi „osupel“, toda v tej zvezi ni na mestu. — Str. 109.: „... *omadeževati* tisto, česar sami ne zmoremo“ (*dédaigner*) je pač tiskarska pogreška za „omalovaževati“ — koga naj primemo za ušesa? — Str. 111.: „Ne, nasprotno!“ (Si! Si!) — prav: Pač, pač! — Str. 112.: „... *hočem reči* Poljske“ (*j'allais dire*) — prav: skoraj bi bil rekel. — Str. 117.: „... da *ni vredno* svetu kazati, kakšni smo v resnici“ (*que, dans ce monde, il importait de n'avoir pas trop l'air de ce qu'on était*) — prav: da je *važno*, da ne kažemo ... — Str. 145.: „... se je sestra *presenečeni* Arnici še bolj odtujila“ (*faisait, aux yeux éblouis d'Arnica sa sœur encore plus distante*): *ébloui* ni „presenečen“, ampak „omamljen, strmeč, občudujoč“. — Str. 160.: „... *v levi roki* siv platnen kovčeg, ... *v levici* ... dežnik, *na roki* mu je visel šal ...“; koliko bolj jasno sliko dobimo iz originala: ... *qui tenait à la main droite une valise* ..., à la *main gauche* un vieux riflard, *sur le bras* un châle ... — Str. 170.: „... se je smejal s svojimi sprednjimi zobmi kakor koza“ (*il souriait avec un air de chèvre, au bout des dents*); kako se človek smeje s sprednjimi zobmi, res ne vem; *sourire au bout des dents* se pravi: „smehljati se s stisnjenimi zobmi, prisiljeno, skremžiti obraz v smehljaj“. — Str. 172.: *Sur la nuque* ni „na temenu“, ampak na tilniku. — Str. 174.: „In *čeprav* je dal zanjo precej denarja, se je vendar odločil, da si bo to noč najel sobo v boljšem hotelu“ (*et, dût-il payer cher*, ..., il n'hésiterait pas ... à descendre dans un des meilleurs hôtels); iz tega prevoda moramo posneti, da je drago plačal škatlo mrčesnega praška, ki se omenja v prejšnjem stavku, v resnici pa je mišljena hotelska soba; morda je imel to v mislih tudi prevajalec, a se je tedaj izrazil zelo nerodno, gotovo pa ni razumel stavka *dût-il payer cher* „tudi če bi moral drago plačati“ (namreč prenočišče v enem najboljših hotelov). — Str. 181.: za besedami „neka ženska v globoko razgaljeni jutrnji halji“ manjka prevod francoskega *aux cheveux défaits* (z razkuštranimi lasmi). — Str. 182.: „To je *bila* Karla ...“ (*C'est Madame Carola*) — zakaj „je *bila*“ namestu „je“? To je tudi povsem nelogično, saj je Karla stopila v sobo in jo je Baptistin s temi besedami predstavil Fleurissoireju. — Str. 188.: „Toda ob dotiku s to nepokvarjenostjo se je bila njena izprijenost *zbudila*“ (*s'était émue*); iz prevoda moramo sklepati, da je Karlina izprijenost pred tem dotikom „spala“, da je živela Karla kljub izprijenosti vsaj začasno pošteno in da se je pri tej priliki njena nekdanja ali prirojena izprijenost spet predramila, v resnici pa je narobe, v njeni izprijenosti se je oglasilo neko plemenitejše čuvstvo, vsaj pisatelj je hotel očitno to poudariti. — Str. 201.: *angoisse* ni prizvok „resnobe“, ampak „tesnobe“. — Str. 205.: „... ob votlo, mokro dlan“: *creux de (la) main* pomeni kratko „dlan“. — Str. 218.: „... ni Amadej pri tem mislil na nič posebnega“ — prav: ni Amadej mislil točno na tisto (ne songeait pas bien particulièrement à cela). — Str. 285.: „Gospod Defouqueblize se s *težavo zadržuje*“ (*fait rudement bien de se retenir*) — prav: G. D. ravna zelo pametno, da se premaguje. — Str. 293.: „*Čeprav* ste tako *zapeljive* vnanjosti“ (*séduisant comme vous l'êtes*) — po zmislu ima deležnik *séduisant* vsekako vzročen, ne pa koncesivni pomen, torej: *ker* ste tako *zapeljive* vnanjosti, pri vaši *zapeljivi* vnanjosti. — Str. 303.: „*Snoči* je videl

Julija ...“ (La veille) — bolje: „prejšnji večer“, ker se vse pripoveduje v preteklosti. — Str. 306.: „... kakor bi se hotel upreti *otrplosti*“ (l'angoisse) — prav: tesnobi. — Str. 307.: „... ki bi me lahko *izdal*“ (qui pouvait me *dénoncer*) — prav: ovadil. *Fr. Sturm.* (Konec prihodnjič.)

DR. KAROL OZVALD: PRIRODOSLOVNA IN DUHOSLOVNA SMER PSIHOLOGIJE S PEDAGOŠKEGA VIDIKA. Slovenska šolska matica. Ljubljana. 1934.

V vsaki dobi ima filozofija posebne naloge, zmerom nam mora nekaj povedati o vesoljstvu, svetu, človeku in življenju. Toda zgodi se, da ji v kakšni dobi le malokdo stavlja vprašanja; seveda je kriva časih doba, ki ni v notranjem odnosu s filozofijo, časih pa je kriva filozofija sama, ki ji manjka žive sovisnosti s sodobnostjo. Sicer je rekel Hegel, da je filozofija stroga znanost in da je njen predmet samo resnica, da torej ni stvar mnenja, vere in čustva, temveč pojmovno spoznanje, toda duh vsake dobe neizprosno zahteva novih pojmov in novega izraza in tako mora biti tudi filozofija živa podoba časa. Tudi zanjo velja zakon zgodovinske ure. Zato se nihče ni čudil, ko je dr. Beneš v govoru ob otvoritvi filozofskega kongresa v Pragi poudaril, da mora zavzemati filozofija temeljno vodilno mesto v življenju države in človeka vobče.

Celotnost človeške osebnosti sega od vitalnih korenin, ki so predmet biologije, do najtanjših odtenkov individualnega razvoja, ki segajo že v religijo. Torej je človek prirodno in duhovno bitje, ki prelomi prirodni red z vsem, kar stori za samega sebe, ko si osvaja svet, ki ga hoče docela obvladovati. Toda vsaka zmaga mu rodi nov nemir, bojazljivo išče zmisla vsemu svojemu delu. V tem je morda še večji vir religioznega čustvovanja kakor v spoznanju nepopolnosti sveta in življenja. Psihologija postane izrazita znanost v kulturno visokih dobah, drugače pa je vselej bolj znanje kakor znanost o človeški duši. Človek hoče zmerom spoznavati samega sebe, oziroma, kakor bi se še drugače reklo, človek hoče živeti brez razočaranj nad samim seboj. Hoče pa spoznati tudi druge ljudi, časih zato, da jih preoblikuje. Da se je podoba dandanašnjega človeka tako predružačila, temu ni iskati vzroka samo v zmagi tehnike nad vsemi dosedanjimi nazori o času, prostoru, tempu gibanja, delovnimi metodami itd. To je samo glavni vnani simptom. Kulturno važnejši del procesa tehniziranja se namreč odigrava v izoblikovanju in poduhovljenju novih oblik mišljenja in praktičnega dejanja. Ta proces ima seveda tudi negativno stran: mlajša, strukturno drugačna generacija se bori za nov svet oblik, stara družba pa se v marsičem razkraja, forme postajajo prazne, morale brez moči, najboljši posamezniki brez upoštevanja. Oblikuje se nov človek.

Kant je rekel, da je človek samo to, kar stori vzgoja iz njega. Ni res, da bi samo vzgoja slonela na kulturi, temveč tudi kultura sloni na vzgoji. Po tej dialektiki je tudi vzgoja važen činitelj, ki preobraža človeka in z njim dobo. Vzgoja je sprejemanje in dajanje, vdihavanje in izdihavanje duhovnega etra.

Nova knjiga univerzitetnega profesorja dr. Karla Ozvalda „Prirodoslovna in duhoslovna smer psihologije s pedagoškega vidika“ je načela pri nas važno vprašanje, ki pa ga bo v vsej širini in globini razumel le tisti, ki pozna tudi „Osnovno psihologijo“, delo istega avtorja. Prirodoslovna smer psihologije trdi, da je doživljaj psihično nedeljiva prvina, podobno kakor je atom fizičnemu svetu, za duhoslovno usmerjenega psihologa pa je nedeljiva prvina

Mohorja, ki se ima za najbolj krivega, mnogo na vso družbo in vse razmere, še najmanj skoro na morilca Tineta, ki je le nekakšno izvršilno orodje v službi spremljajočih okoliščnosti, saj v odločilnem trenutku nima namena moriti, dasi prej grozi, preži in preiščeno pripravlja napad ali vsaj ne zavira in ne odklanja ponujajoče se prilike.

Težko vzdušje prvobitnega vaškega okolja je podano z vso umetnostjo podrobnega razkrajanja in zopetnega sestavljanja. Delo se uvršča med dobre, izčiščene Bevkove vaške povesti. Svet, življenje in čuvstvovanje vojnega slepca je pridobitev in obogatitev za naše slovstvo. Jezik ne zameta pokrajinskih značilnosti in mu skoro ni kaj prirehati, če izvzamemo: „neha zid in začenja plot“ (str. 9) namesto „se neha zid in se začenja plot“, „njegova vnanjost ga (prav: je) ni privlačevala“ (str. 48), „vzdušneje“ (str. 61; prav: zadušneje), „obraz mu je bil vpert (prav: uprt) v tla“ (str. 91), „ni jim pustila (prav: dajala) dihati“ (str. 111), „ne ve, kje se nahaja“ (str. 141; prav: ne ve, kje je), „veter je bil pomedel (prav: pometel) sneg“ (str. 164), „ta neizprosni (prav: neizprosni) srd“ (str. 165), „so ugasnili (prav: ugasili) sveče“ (str. 168), „Z zagrljanim (prav: zagrljenim) glasom“ (str. 32) je najbrže tiskovna pomota.

Andrej Budal.

ANDRÉ GIDE - ANTON OCVRK: VATIKANSKE JEČE (Les Caves du Vatican). Tiskovna zadruga. 1934.

Trd oreh za prevajalca so besedne igre, če je seveda tankovesten in jih hoče vsaj približno presaditi v materinščino. V „Vatikanskih ječah“ sta dve takšni kočljivi mesti. Prvo bi morali najti v prevodu na str. 163. pred stavkom: „Tedad se je Veronika obrnila k Juliju“, kjer čitam v originalu: „— Si vous trouvez plaisant d'être jobard... — Dans jobard il y a Job, mon ami.“ To mesto je prevajalec izpustil, kar je seveda najpreprostejša, a ne najboljša rešitev problema. — Drugo mesto je na str. 197., kjer napiše Protos zraven Fleurissoirejevega imena *Cave* in pravi: „Kaj, temu se čudite, da sem se tako podpisal? Cave? Samo Vatikanske ječe vam blodijo po glavi“ itd. Tu seveda ni več niti sence besedne igre s francoskim *cave* „ječa“ in latinskim *cave* „pazi“ in prav za prav ves ta odstavek v prevodu nima pravega zmisla, kaj šele ostrine originala! (Quoi? cela vous étonne que je signe de ce nom-là: Cave? Vous n'avez que celle du Vatican dans la tête itd.)

Prevajalec je prišel nekolikokrat navzkriž s francoskimi časi. Sicer bi bilo pedantsko, ko bi zahtevali točno upoštevanje vsakega imperfekta, pluskvamperfekta itd., toda kjer je to potrebno za pravilno razumevanje, ne bi smeli tega zanemarjati in tudi ni tako težavno, saj imamo v slovenščini poleg perfekta in pluskvamperfekta tudi dovršne in nedovršne glagole in še neštete prislove, s katerimi si lahko pomagamo, če se nam zdi pluskvamperfekt neroden ali če potrebni nedovršni glagol ni običajen itd. En primer, kjer je prevod nejasen zaradi neupoštevanja francoskih časov v originalu, sem navedel že zgoraj (prim. opazko k str. 32. prevoda). Naj omenim še nekatere podobne stvari. Str. 28.: „namestu da bi ... hodil ... po žrtve, ki mu jih je bil *prinesel*“; original tu nima glagola (*prendre livraison*) in bi tudi v prevodu brez škode izostal relativni stavek; če pa ga je prevajalec že dodal zaradi jasnosti, bi bil na mestu perfekt nedovršnega glagola: „ki mu jih je *prinašal*“, kar bi bilo po zmislu in po obliki v skladu z glagolom prejšnjega stavka „hodil“. — Str. 29.: „Deček ni *potrkal* ...: *popraskal* je“ itd. (*L'enfant ne frappait pas ...*

il grattait itd.) — ves odstavek ima v originalu imperfekt, ker nam pisatelj pripoveduje nekaj, kar se je dogajalo redno dan za dnevom, česar pa iz prevoda ne moremo posneti. Tako tudi na str. 30.: „... je to žival *oslepil*, drugo *oglušil*“ itd.; str. 50.: „Beppo ... se je *oprijel* kamnov in *postavil* goreči sveči pod sveto podobo“; str. 76.: „... ni skoraj nič *zbudilo* njegove zvedavosti“; str. 80.: „toda črke so mu *zaplesale* pred očmi“; str. 110. sl.: „... da mi je *dal* drobiža; kadarkoli me je *vzel* s seboj“; str. 114.: „... *izpremenil* svoj obraz; so ... *postali* brez vsake koristi“; str. 126.: Medtem je *postal* duhovnikov glas čedalje resnejši“; str. 275.: „Lafcadio je *odpeljal* truplo iz Napolja“ itd. Original ima tu povsod imperfekt, ker hoče poudariti trajnost, ponavljanje, dejanja iz navade in podobno, kar bi moral tudi prevod kakorkoli označiti. — Drugačen pomen ima francoski imperfekt v stavku: „sa curiosité ... *fléchissait et cédait* à la répugnance“, ki se glasi v Ocvirkovem prevodu: „Radovednost je *splahnela* ... in se *izprevrgla* v nejevoljo“ (str. 73.); pisatelj je hotel označiti začetek nekega dogajanja, ki še ni prišlo do zaključka. Tudi tu bi bil v slovenščini na mestu nedovršni glagol ali pa opis z glagolom *začeti*, *pričeti*, torej: Radovednost je *plahnela* in se umikala čuvstvu zopernosti — ali pa: Radovednost je začela plahneti ter se umikati čuvstvu zopernosti. — Nasprotno bi ustrezal na str. 288. francoskemu perfektu *il sourit* točneje dovršni glagol „*nasmehnil* se je“, kjer čitam v prevodu „se je *smehljal*“.

To bi bile važnejše hibe in slabosti Ocvirkovega prevajanja, ki se v celoti giblje na dostojni višini. Tudi kot *slovenski knjigi* smemo odkazati „Vatikan-skim ječam“ častno mesto med najnovejšimi pridobitvami. Seveda ni vse enako dobro in strog sodnik bo našel marsikaj, kar ni v skladu s pravili slovenske slovnice, stilistike in pravopisa. Omeniti hočem samo nekatere hujše nerodnosti in pogoške, ki bi bile pri prevajalčevi dobri volji lahko izostale.

Nekajkrat rabi Ocvirk refleksivno konstrukcijo s *se* za nedoločni subjekt; prim.: „Na teraso se je moglo priti“ (str. 27.); „V cvetličnjak se je prišlo“ (str. 28.); „S hodnika se je prišlo ... v jedilnico“ (str. 41.); „Kako se pride do njega“ (str. 195.) itd.

Izredno pogosto se ponavlja v prevodu glagol *postati*, *postajati* za francoski *devenir*, tudi s pridevnikom, kar bodo naši puristi Ocvirku hudo zamerili; prim.: „njegov glas je postal ... izpodbuden“ (str. 82.); „... predmeti so ... postali brez vsake koristi“ (str. 114.); „kar je postala vdova“ (str. 125.); „med tem je postal duhovnikov glas čedalje resnejši ...“ (str. 126.); „postaja vsakdanji“ (str. 142.); „hiše so postajale vedno bolj redke in nižje“ (str. 203.); „življenje je postajalo preveč zapleteno“ (str. 220.); „... je postal še bolj omo-tičen“ (str. 221.) itd.

Pri ženskih priimkih rabimo rajši in bolje pridevniško obliko, torej „s Filipo Viscontijevo“, „grofici Saint-Prixovi“, „gospa Saint-Prixova“ namestu „s Filipo Visconti“ (str. 38.), „grofici Saint-Prix“ (str. 45.), „gospa de Saint-Prix“ (str. 157.) itd.

„Tega dvanajstletnega ali trinajstletnega ... fantalina“ (str. 27.) je pravilno, a zveni nekam pedantsko in nerodno.

„Če pa bi *ozdravil* kdo izmed nas ...“ (str. 45.); prav: *ozdravel*, ker nas uče, da moramo razlikovati med prehajalnim *ozdraviti* in neprehajalnim *ozdraveti*.

Žensko ime „Arnika“ piše Ocvirk dosledno s c (Arnica); kaj ga je napotilo k temu, mi ni jasno, saj pravi, da je to botanično ime in v botaniki tudi pišemo „arnika“.

„Kljub *svoji* mrki ... naravi“ (str. 101.) — prav: *njegovi* ali pa nič.

„... da so me malo *oskubili*“ (str. 162.), „... *oskubljenega* purana“ (str. 203.), „*oskubil*“ (str. 219.); „oskubiti“ je analogična oblika po glagolih na -iti, pravilno pa pravimo *oskubsti*, *oskubel*, *oskuben*.

„Niti *štiri* na tucat nisem opazil“ (str. 201.); prav: *štirih*, saj je stavek nikalen; enako tudi „nekaj, *kar* se vam nisem upal takoj povedati“ (str. 233.), namestu pravilnega *česar*.

„Potem ko je Lafcadio ... prejel štirideset tisoč ...“ (str. 239.): „*ko* je prejel“ zadostuje.

„Pokrivalo ... ki ga je imel *potisnjenega* na oči“ (str. 240.); prav: *potisnjeno*, še bolje: ki si ga je bil potisnil ...

„*Pustiti* koga kaj delati“ je germanizem; prim.: „... da ne bo ... pustil ... duše ... čakati“ (str. 139.); „druge pustim delovati“ (str. 292.); „... ga je ... pustila spati“ (str. 199.).

„Premogov drobec“ (str. 42.), „kruhowe drobtine“ (str. 97.) in podobno so napačne tvorbe, ker stavimo obrazilo -ov samo na imena živih stvari; torej: drobec premoga, krušne drobtine; tudi „krtovim očem“ (str. 279.) ni dobro, ker tu nimamo v mislih določenega krta in njegovih oči, ampak le neko lastnost Defouqueblizeovih oči, ki spominjajo na krta; prav bo torej „*krtjim* očem“.

„Cerkev ni nikoli dvomila *v* vas“ (str. 137.); pravilno dvomimo *o* čem, *o* kom; dvomiti *v* kaj je vsekako analogija po „verovati *v* kaj“.

„Prositi za dovoljenje“ (str. 48.), „prositi za pomoč“ (str. 169.) je germanizem; prav: prositi dovoljenja.

Za sklep omenjam še nekatere nedoslednosti. Tako piše Ocvirk zganilo (str. 29.), spotaknila (str. 40.), odmaknila (str. 75.), zamaknila (str. 124.), zganila (str. 130.) itd., a tudi pravilno natekniti (str. 214.), izteknila (str. 145.), natekniti (str. 288.) poleg vtaknili (str. 289.); — običajno rabi prevajalec obliko *prsa*, tako pod *prsi* (str. 34.), a tudi *prsi* v imenovalniku (str. 207.); — *iz-* in *s-* v začetku besede se vrstita brez reda in pravila, tudi v primerih, kjer ne more biti dvoma, da je treba pisati *iz-*: splahnela, izprevrgla (str. 73.); — poleg običajnega *izvedeti* čitam tudi *zvedeti* (str. 164.).

Ostalih podrobnosti, nekaterih tiskovnih napak itd. ne bom omenjal in jih tudi ni mnogo. V celoti je Ocvirk častno rešil svojo nalogo in se nam je ugodno predstavil kot prevajalec iz francoščine.

Fr. Sturm.

OPOMIN J. A. GLONARJU. Svoje dni je v kritiki uživalo Glonarjevo pero sloves. Njegove ocene so bile ostre, marsikdaj celo duhovite in niso poznale kompromisa, ki se je prav tedaj bohotno razpasel v kritiki. Opažali smo pri Glonarju le to, da ni vedel o pomembnih stvaritvah kakor na primer o Župančičevi knjigi „V zarje Vidove“ nič povedati in da se je pred „priznanimi literati“ ves zmedel. Z leti je Glonarjeva duhovitost opešala, čut za umetnost mu je otopel, njegove kritike vzbujajo le še radovednost, kako in kam je zapičil zbadljivo pero, kadar piše odkritosrčno in mu ni treba prikrivati uslužne vzhičenosti. Usmiljenja vredna pa je njegova neučakana ihta, ki je v določenih odnosih ne more zatajiti.

V Sodobnosti III, 6, str. 296./297., ocenjuje Glonar moj prevod Gunnars-sona „Ljudje na Borgu“. Očita mi, da „brez upa zmage“ rabim besede, ki se jih je slovenščina že davno otresla, ali pa jim dajem pomen, ki „ga danes v običajnem jeziku nimajo“. Zopet se je modro zmotil. Besede „župnišče“ ne rabim namreč v pomenu „fara“, ampak v pomenu „farovž“ in ne morem pomagati, če nima Glonar pojma, kakšni so farovži na Islandiji. Enako pravilno je rabljena beseda „tržišče“ in sicer po mnogih posvetovanjih z ljudmi, ki so v jeziku bolj učeni od njega. „Parobek“ ne pomeni pri meni ne „štora“ ne „štrcla“ — ne čutim pa nobene dolžnosti, da bi Glonarju iskal po predlogi, po Pleteršniku ali kjersibodi, ker si je zadnje čase kritiko tako prijetno uredil, da ne pogleda več niti v predlogo, ampak nadomešča svoje ugotovitve s priljubljenimi klicaji. Po njegovi metodi bi mu odgovoril: „lotevala se jo (!) je . . .“ ali „sam (!) lava“ so resnične pogreške (!!), ker res nisem vedel, da je lava (!) ženskega (!) spola. Če nimam čuta za to, da so reči kakor „škopa“, „škopnik“ iz slame, je res obupno (!!), žalibog se Glonarju še danes ne sveti, zakaj sem prav takó zapisal. Če bi on za „lesovje pletérja“ rajši rabil „protje lese“, mu ne branim, očital bi mu le, da izraza ni pravilno prevedel. — „Nič me ne greva“, da sem rabil besedi „vzduh“ in „vzdušje“. — Sicer pa svetujem Glonarju, da naj v vseh prevodih išče iste in enake rozine. Namestu „zimski kres“, kakor mi svetuje Glonar, bi danes rabil „zimski obrat“, ker je ta označka primernejša od moje v prevodu, njegova pa literarna in nerazumljiva. O rabi glagolov „prevejati“ in prevevati“ bi se z Glonarjem to pot lahko prerekal. „Podolžna óslica“ bo pač ostala, ker je to dober domač izraz za posebno obliko kope. Glonarju sicer priznam, da ni varno rabiti domačih izrazov, saj sem v ocenah svojih „Prekmurskih kolnikov“ čital, da si je vestni recenzent „t. d.“ v „Slovincu“ kljub temu, da imam v knjigi posebno poglavje „Oslice“, predstavljal, da čepe óslice na strehah. To so po večini vse omembe vredne „posameznosti“ (!!), ki mi jih Glonar očita. Poglavitno jezo pa je izlil nad glagolom „iztiriti“, češ da ga rabim za abstraktne in delikatne pojme. Morda je ta beseda za enkrat v teh zvezah res nenavadna, vendar ne tako čudna, kakor bi se glasilo, če bi po njegovem nasvetu zapisal, da „whisky Glonarja s tečajev sname“. Čeprav Glonar v biblioteki pozorno prisluškuje „humorističnemu in porogljivemu slangu razposajenih turistov“, se pač ne bomo čudili, da nima čuta za besedi „plezarija“ in „plezanje“. Hvaležen sem pa Glonarju, da me je opozoril na pravilno in dobro porabljena izraza „pasji drek“ in „šuft“, dasi se čudim, odkod ima Glonar naenkrat predlogo, da more presojsati „z vso potrebno stilsko adekvatnostjo prevedeni monolog zapitega padarja“.

Ker so navedeni očitki preslabotni, da bi mogel Glonar prevodu bog ve kaj očitati, se je zavaroval takoj v začetku in pojasnil bralcu, da bi se „za tako res umetniško delo spodobil skrbnejši prevod, neglede na sloves, ki ga prevajalec uživa kot priznan slovenski prozajik“. S to pripombo se je Glonar utešil in zopet dokazal, kako se zadnje čase pri ocenah rad poslužuje dvoj-nega merila. Če ima namreč Glonar približno dobro ljudsko povest za izredno umetniško delo, se mu po stavkih, ki jih je napisal o „Germinalu“, res več ne čudim, prepričan pa sem, da je moj prevod dovolj skrben in ponekod celo boljši od slabe predloge. O tem bi se prepričal tudi Glonar, če bi ga primerjal s prevodi resničnih umetnin, ki jim hoté ali nehoté izkazuje milost z rokavicami.

Juš Kozak.